

Bruxelles, 14 septembrie 2023
(OR. en)

12943/23

LIMITE

COSI 149
JAIEX 54
CORDROGUE 83
CT 142
COPS 443
CRIMORG 116
IXIM 173
ENFOPOL 385
ENFOCUSTOM 100
CYBER 213
JAI 1149

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Proiect de raport către Parlamentul European și parlamentele naționale cu privire la lucrările Comitetului permanent pentru cooperarea operațională în materie de securitate internă (COSI) pentru perioada ianuarie 2022-iunie 2023

În conformitate cu articolul 71 din TFUE și cu articolul 6 alineatul (2) din Decizia 2010/131/UE a Consiliului privind instituirea Comitetului permanent pentru cooperarea operațională în materie de securitate internă (COSI), Consiliul informează Parlamentul European și parlamentele naționale cu privire la lucrările COSI.

În anexă se pune la dispoziția delegațiilor un proiect de raport către Parlamentul European și parlamentele naționale cu privire la lucrările COSI pentru perioada ianuarie 2022-iunie 2023.

Delegațiile sunt invitate să își transmită observațiile scrise cu privire la proiectul de raport la adresa cosi.UE2023ES@reper.maec.es, adăugând în copie cosi@consilium.europa.eu, până la 22 septembrie 2023.

Președinția intenționează să solicite aprobarea COSI la reuniunea din 5 octombrie 2023.

**Proiect de raport către Parlamentul European și parlamentele naționale cu privire la lucrările
Comitetului permanent pentru cooperarea operațională în materie de securitate internă
(COSI) pentru perioada ianuarie 2022-iunie 2023**

Cuprins

1. REZUMAT

**2. IMPLICAȚIILE ÎN MATERIE DE SECURITATE INTERNĂ ALE RĂZBOIULUI
DE AGRESIUNE AL RUSIEI ÎMPOTRIVA UCRAINEI**

1. Mobilizarea EMPACT
2. Situația amenințărilor
3. Dialogul cu Ucraina în materie de securitate internă
4. Impunerea de sancțiuni

3. EVOLUȚIILE TEHNOLOGICE

1. Grupul la nivel înalt privind accesul la date pentru asigurarea eficace a respectării legii
2. Centrul de inovare al UE pentru securitatea internă
3. Fișiere digitale

4. COMBATEREA CRIMINALITĂȚII GRAVE ȘI ORGANIZATE

1. EMPACT
2. Traficul de droguri
3. Traficul de bunuri culturale
4. Provocările în materie de securitate internă legate de migrație

5. COMBATEREA TERORISMULUI

1. Evaluări ale amenințărilor în materie de combatere a terorismului
2. Luptătorii teroriști străini și Sistemul de informații Schengen
3. Combaterea radicalizării

6. CONSOLIDAREA LEGĂTURII DINTRE SECURITATEA INTERNĂ ȘI CEA EXTERNĂ

1. Oficializarea cooperării JAI/PSAC
2. Cooperarea cu state care nu sunt membre ale UE și cu organizații internaționale

7. COORDONAREA AGENȚIILOR JAI

1. Rețeaua agențiilor JAI
2. Activități proprii ale agențiilor JAI

1. **REZUMAT**

Comitetul permanent pentru cooperarea operațională în materie de securitate internă (COSI) prevăzut la articolul 71 din Tratatul privind funcționarea UE (TFUE) a fost instituit în cadrul Consiliului în 2010 ¹ pentru a facilita, promova și consolida coordonarea acțiunilor operaționale ale autorităților statelor membre competente în domeniul securității interne. În cadrul trioului de președinții format din Republica Cehă, Franța și Suedia, COSI a continuat să își îndeplinească mandatul de organism de monitorizare, consultativ și decizional, alcătuit din reprezentanți la nivel înalt și experți din toate statele membre ale UE, din cadrul Comisiei și, după caz, din cadrul Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) și al agențiilor relevante din domeniul justiției și afacerilor interne (JAI), creând sinergii între poliție, autoritățile vamale, poliția de frontieră și autoritățile judiciare, precum și alți actori relevanți. COSI joacă un rol important la interfața dintre nivelul strategic și cel operațional pentru a asigura coerența între recomandările strategice și acțiunile operaționale, contribuind astfel la punerea în aplicare a Strategiei UE privind uniunea securității ². COSI a pregătit și pregătește chestiuni de securitate internă în vederea examinării de către formațiunea JAI a Consiliului, ținând cont de lucrările altor structuri ale Consiliului. În mod normal, COSI se reunește în cadrul a două reuniuni formale plus una informală pe semestru, existând și un grup de sprijin al COSI, care pregătește discuțiile pentru COSI și facilitează lucrările acestuia la nivel tehnic.

¹ 16515/09.

² 10010/20.

În perioada de raportare ianuarie 2022-iunie 2023, COSI a tratat cu prioritate implicațiile în materie de securitate ale războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Lucrările privind evoluțiile tehnologice, inclusiv prin intermediul Centrului de inovare al UE pentru securitatea internă, au continuat și au culminat cu instituirea unui Grup la nivel înalt privind accesul la date pentru asigurarea eficace a respectării legii. În domeniul criminalității grave și organizate, noul ciclu al Platformei multidisciplinare europene împotriva amenințărilor infracționale (EMPACT) 2022-2025 a început sub îndrumarea strategică a COSI, cu zece priorități ale UE în materie de criminalitate abordate prin intermediul a 15 planuri de acțiune operaționale (PAO). În cursul perioadei de raportare, COSI a acordat o atenție deosebită combaterii traficului de droguri ilicite. COSI a continuat să monitorizeze evoluțiile legate de terorism prin emiterea de recomandări periodice pe baza evoluției situației amenințărilor și atrăgând atenția în mod deosebit asupra chestiunii radicalizării. Un alt domeniu major în care s-au desfășurat lucrări a fost legătura dintre securitatea internă și cea externă, inclusiv prin reuniuni comune cu Comitetul politic și de securitate (COPS), care au cuprins discuții cu privire la instituirea noului pact privind politica de securitate și apărare comună (PSAC) și la misiunea civilă în Moldova. În cele din urmă, COSI a monitorizat lucrările agențiilor JAI și ale rețelei acestora, contribuind la crearea de sinergii și la asigurarea coerenței activității lor.

2. IMPLICAȚIILE ÎN MATERIE DE SECURITATE INTERNĂ ALE RĂZBOIULUI DE AGRESIUNE AL RUSIEI ÎMPOTRIVA UCRAINEI

Războiul de agresiune în curs al Rusiei împotriva Ucrainei a reprezentat o preocupare majoră pentru COSI pe parcursul trioului de președinții, întrucât războiul are potențialul de a declanșa noi amenințări la adresa securității interne a Uniunii și de a le exacerba pe cele existente.

2.1 Mobilizarea EMPACT

În martie 2022, statele membre au fost invitate să mobilizeze EMPACT pentru a facilita cooperarea operațională în vederea contracarării amenințărilor reprezentate de război. Propunerea președinției franceze și a Comisiei Europene a fost sprijinită la reuniunea extraordinară a Consiliului din 28 martie, în cadrul căreia a fost introdusă o „procedură accelerată” pentru a adapta, ori de câte ori este necesar, planurile operaționale existente ale EMPACT, pentru a consolida imaginea de ansamblu a informațiilor și a monitoriza evoluția situației și a răspunsurilor operaționale aferente. Modificările propuse de coordonatorii PAO și aprobate de COSI au inclus crearea de noi acțiuni operaționale referitoare la traficul de persoane, la rețelele infracționale cu risc ridicat, la drogurile sintetice și finanțele provenite din săvârșirea de infracțiuni, la spălarea banilor și la recuperarea activelor.

2.2 Situația amenințărilor

Pe parcursul războiului, COSI a primit periodic informații actualizate cu privire la evoluția situației amenințărilor. În aprilie 2022, Europol și Frontex au prezentat principalele amenințări la adresa securității care decurg din război în sfera lor de competență, iar președinția franceză a oferit o evaluare globală complementară a amenințărilor infracționale în contextul războiului, inclusiv traficul de persoane, traficul de bunuri culturale, traficul de arme de foc, amenințările cibernetice și răspândirea dezinformării, reactivarea rețelelor infracționale, prezența luptătorilor străini extremiști violenți de ambele părți ale conflictului, precum și amenințările la frontierele externe ale UE. Statele membre au fost încurajate să pună la dispoziție toate informațiile relevante pentru a permite agențiilor JAI, inclusiv Europol, Eurojust și Frontex, să monitorizeze și evalueze situația în mod corespunzător.

În cadrul reuniunii COSI din septembrie 2022, comitetul a luat act de documentul comun al rețelei agențiilor JAI privind contribuțiile acestora la solidaritatea UE cu Ucraina ³. În mai 2023, COSI a luat act de raportul de evaluare realizat de Europol, care indica o creștere a numărului de atacuri cibernetice și de activități de spălare de bani ca urmare a războiului. Statele membre continuă să își exprime îngrijorarea cu privire la faptul că, pe termen mediu și lung, este posibil să se practice traficul de arme de foc. Prin urmare, monitorizarea modificărilor operaționale și a potențialelor riscuri viitoare rămâne o prioritate pentru COSI.

2.3 Dialogul cu Ucraina în materie de securitate internă

Necesitatea unui dialog structurat cu autoritățile ucrainene pentru a intensifica cooperarea operațională a fost evocată în cadrul reuniunii informale a miniștrilor afacerilor interne din iulie 2022 și confirmată la reuniunea informală a COSI din timpul președinției cehe din iulie 2022. Schimbul de informații în legătură cu funcționarea sistemului de control al armelor de foc, instituirea unui sistem global de protecție a infrastructurii critice și securitatea frontierelor au fost identificate drept domenii prioritare de cooperare cu Ucraina.

În noiembrie 2022, în urma unei reuniuni cu ministerul de interne al Ucrainei, coordonatorul UE pentru combaterea terorismului, Comisia, SEAE, Europol și Frontex au informat COSI cu privire la cele mai recente evoluții referitoare la dialogul în materie de securitate internă purtat cu Ucraina. Statele membre au salutat prezentarea în linii mari a dialogului structurat cu Ucraina și tabelul de acțiune detaliat pregătit de președinție cu privire la implicațiile în materie de securitate internă ale războiului, ca instrument practic de facilitare a urmăririi direcțiilor de lucru, actualizat pentru reuniunea COSI din mai 2023.

În februarie 2023, COSI a primit informații la zi cu privire la potențiala amenințare teroristă, accentul punându-se pe riscurile potențiale cauzate de întoarcerea voluntarilor străini. În mai 2023, COSI a luat act de evoluția situației, inclusiv de stabilirea unei liste de acțiuni de combatere a deturnării armelor de foc și a altor arme de calibru mic și armament ușor în contextul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, elaborată în comun de Comisie și SEAE, care cuprinde și transmiterea periodică, către Europol, de informații privind armele de foc pierdute și furate în Ucraina. În plus, Europol a primit acces la baza de date iArms a INTERPOL, ceea ce reprezintă un pas înainte de importanță majoră.

COSI va monitoriza fără întrerupere evoluțiile dialogului privind securitatea internă cu Ucraina și progresele înregistrate în punerea în aplicare a acțiunilor specifice.

³ 8065/23, 11905/1/22.

2.4 Impunerea de sancțiuni

În timpul președinției cehe, COSI a evidențiat potențialul de eludare a sancțiunilor de către Rusia și Belarus și necesitatea de a impune sancțiuni eficace. O posibilă aplicare fragmentată a sancțiunilor în statele membre a reprezentat un motiv de îngrijorare, având în vedere variațiile de la nivelul competențelor autorităților naționale și riscul unei interpretări neuniforme a sancțiunilor. COSI a salutat propunerea Comisiei de a include încălcarea sancțiunilor pe lista infracțiunilor incriminate de UE în temeiul articolului 83 din TFUE ⁴.

COSI a salutat contribuția Europolului prin intermediul operației OSCAR (cu sprijinul comunității EMPACT printr-o acțiune operațională a PAO privind finanțarea infracțiunilor, spălarea banilor și recuperarea activelor), care sprijină anchetele financiare desfășurate de statele membre ce vizează bunuri provenite din săvârșirea de infracțiuni deținute de persoane fizice și entități juridice sancționate în legătură cu invadarea Ucrainei de către Rusia. COSI a discutat, de asemenea, despre potențialul Europolului de a contribui la o analiză a tendințelor și a modelelor privind eludarea sancțiunilor, inclusiv schimbul de informații cu sectorul privat. Statele membre au indicat că ar fi binevenită o cartografiere a diferitelor inițiative/foruri/reuniuni legate de aplicarea sancțiunilor la nivelul UE, inclusiv instituirea unei rețele de cooperare între autoritățile competente de aplicare a legii, precum și autoritățile judiciare.

⁴ 9641/22.

3. EVOLUȚIILE TEHNOLOGICE

Cum se poate face față provocărilor cu care se confruntă securitatea internă într-o lume care devine din ce în ce mai dependentă de tehnologie și de digitalizare constituie o temă transversală pe agenda COSI.

3.1 Accesul la date pentru asigurarea eficace a respectării legii

Păstrarea și accesarea informațiilor relevante, analizarea acestora și luarea de măsuri în ceea ce privește aceste informații în temeiul competențelor prevăzute de lege și cu respectarea drepturilor fundamentale reprezintă componente esențiale ale activității de asigurare a respectării legii. Acest lucru este exacerbat de exploatarea evoluțiilor tehnologice de către infractori, fapt scos în evidență de operațiunile împotriva Encrochat și SkyEcc. Este esențial să se asigure capacitatea sistemelor de justiție penală și a autorităților de aplicare a legii de a accesa date într-un mediu digital în aceeași măsură în care fac acest lucru în mediul offline.

În timpul președinției franceze, Ministerul de Interne francez a organizat un eveniment privind accesul la date, care a avut loc la Paris la 21 aprilie 2022 (prima ediție a „Forum des îles”). Scopul acestui simpozion a fost de a aborda, în mod deschis și împreună cu toate părțile interesate implicate (autorități polițienești și judiciare, deputați în Parlamentul European, magistrați, societatea civilă, sectorul privat etc.), problema accesului la date al autorităților polițienești și judiciare în contextul transformării digitale a societății. Simpozionul a evidențiat provocarea cu care se confruntă autoritățile de a ține pasul și de a oferi răspunsuri eficace online, necesitatea urgentă ca toate părțile interesate să beneficieze de o mai mare securitate juridică și de un cadru adaptat la evoluțiile tehnologice actuale și viitoare, dificultatea de a analiza volumele mari de date la nivelul statelor membre, precum și necesitatea de a dezvolta o cultură polițienească europeană comună pentru a aborda aceste probleme în mod eficace. Discuțiile au dovedit în același timp că dialogul este posibil, dincolo de diferențele de abordare, și că apărarea drepturilor fundamentale este un obiectiv comun. Participanții au fost de acord că un astfel de cadru de discuție informal și deschis este esențial pentru restabilirea încrederii între părțile interesate și pentru construirea unui consens european privind accesul la date. Pe baza acestor discuții, președinția suedeză a organizat cea de a doua ediție a acestui forum informal, la Balsta, la 27 aprilie 2023.

În plus, președinția suedeză a lansat o dezbatere privind provocările legate de accesul la datele digitale în scopul combaterii criminalității, în cadrul reuniunii informale a miniștrilor JAI din 26 ianuarie 2023. Inițiativa „Going Dark” urmărește să sprijine statul de drept prin abordarea provocării tot mai mari cu care se confruntă autoritățile judiciare și de aplicare a legii în ceea ce privește accesul la informații și probe, de exemplu în comunicațiile criptate, să consolideze cooperarea internațională pentru a garanta că accesul legal la probe este posibil, inclusiv în pofida naturii transfrontaliere a serviciilor digitale, să dezvolte un cadru clar pentru păstrarea datelor, să conceapă instrumente și metode eficiente de abordare a volatilității informațiilor electronice și să abordeze preocupările jurisdicționale generate de pierderea locației.

În cadrul Consiliului JAI informal din ianuarie 2023, miniștrii au discutat despre necesitatea de a se crea un for specific pentru abordarea provocărilor tot mai mari cu care se confruntă autoritățile de aplicare a legii în îndeplinirea funcțiilor lor și au însărcinat COSI să prezinte propuneri concrete. Președinția suedeză a pregătit o propunere de creare a unui grup la nivel înalt coprezidat de președinție și de Comisie, alături de un document preliminar care definește mai detaliat mandatul grupului respectiv ⁵, în vederea dezbaterii din cadrul reuniunii informale a COSI din 30-31 martie. În urma deciziei formale a Comisiei de a înființa grupul, prima reuniune plenară a Grupului la nivel înalt privind accesul la date pentru asigurarea eficace a respectării legii a avut loc la 19 iunie 2023. Se preconizează că grupul își va încheia activitatea până la jumătatea anului 2024.

3.2 Centrul de inovare al UE pentru securitatea internă

Centrul de inovare al UE pentru securitatea internă este o rețea de colaborare plasată sub îndrumarea strategică a COSI, care acționează pentru a coordona inițiativele de inovare între agențiile JAI și pentru a disemina soluții eficiente de sprijinire a activității actorilor din domeniul securității interne din UE și din statele sale membre. De la înființarea sa, COSI a monitorizat progresele înregistrate de centru, primind actualizări periodice din partea copreședinților grupului de coordonare al centrului și din partea agențiilor JAI implicate în activitățile sale și oferind un forum în care statele membre să își împărtășească ideile referitoare la acest centru.

⁵ 8281/23.

În septembrie 2022, copreședinții grupului de coordonare al centrului au prezentat raportul anual pe 2021, subliniind realizările în raport cu prioritățile COSI, cum ar fi monitorizarea darknetului, inteligența artificială (IA) și criptarea. Europol a prezentat rezultatele evenimentului anual al centrului din 2022. O cartografiere a imaginii comune în materie de inovare furnizate de centru a fost prezentată COSI în cadrul reuniunii sale din noiembrie 2022.

În februarie 2023, COSI a luat act de raportul anual pe 2022 și de planificarea multianuală a activităților centrului de inovare 2023-2026 și a confirmat prioritățile identificate. Comisia a fost invitată să prezinte mai multe informații cu privire la fondurile UE disponibile pentru cercetare și inovare. Statele membre au fost încurajate să aducă proiecte relevante sub egida centrului. Agențiile JAI au fost invitate să aibă în vedere alocarea de fonduri pentru centru în activitățile lor de programare bugetară în 2024 și ulterior. În mai 2023, COSI a aprobat noua componență a grupului de coordonare al centrului, Spania și Ungaria coprezidând grupul timp de nouă luni consecutive împreună cu Comisia.

Importanța implicării statelor membre în acest centru a fost subliniată în permanență de COSI. Contribuțiile practicienilor din statele membre sunt vitale pentru identificarea cu succes a priorităților centrului, pentru asigurarea unei finanțări mai stabile a activităților sale și pentru garantarea resurselor de personal, în principal prin personal detașat.

3.3 Fișiere digitale

Având în vedere proliferarea tot mai mare a politicilor digitale în multe sectoare și potențialele ramificații pe care acestea le pot avea asupra securității interne, statutul mai multor dosare digitale orizontale în curs de negociere în cadrul și în afara sectorului JAI prezintă interes pentru COSI.

În cadrul reuniunii informale a COSI din iulie 2022, președinția cehă a organizat o sesiune de lucru privind tehnologiile de detectare a materialelor noi și a celor cunoscute care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor, precum și a groomingului în comunicații necriptate și criptate. Statele membre au subliniat importanța combaterii abuzului sexual asupra copiilor și întrepătrunderile dintre mediul online și cel offline, prin natura acestora.

La reuniunea COSI din noiembrie 2022, președinția cehă a făcut o prezentare detaliată a stadiului în care se află dosarele din domeniul digital. De asemenea, președinția a adus la cunoștința delegațiilor rezultatele conferinței președinției privind dimensiunea online a combaterii terorismului, care a avut loc în perioada 15-16 septembrie 2022 la Praga, precum și faptul că proiectul de concluzii privind Planul de acțiune pentru Spațiul european al criminalisticii 2.0 va fi transmis Consiliului spre aprobare ⁶.

Și în timpul președinției suedeze, COSI a primit actualizări periodice cu privire la stadiul dosarelor din domeniul digital. În timpul reuniunii COSI din februarie 2023, președinția a subliniat necesitatea ca statele membre să își consolideze pozițiile privind securitatea internă în cadrul altor grupuri de pregătire ale Consiliului. Acest lucru înseamnă, de exemplu, ca vocea comunităților JAI să se facă auzită în cursul discuțiilor referitoare la Actul privind IA care se desfășoară în cadrul Grupului de lucru pentru telecomunicații și societatea informațională. De asemenea, președinția a subliniat că aspectele care țin de securitatea internă trebuie integrate mai bine în cadrul general de reglementare.

Discuțiile au continuat la reuniunea COSI din mai 2023 cu o prezentare făcută de Europol referitoare la IA din perspectiva asigurării respectării legii. Prezentarea s-a axat pe crearea unui mediu de testare pentru formare, pentru dezvoltare și pentru validarea instrumentelor IA, pe riscurile și oportunitățile legate de utilizarea ChatGPT și a altor modele lingvistice de mari dimensiuni ⁷, precum și pe lansarea principiilor de responsabilitate pentru cadrul IA (AP4AI) ⁸. Statele membre au susținut ideea creării unui mediu de testare, dar au menționat că este nevoie de o abordare strategică comună în acest domeniu.

⁶ 7152/23.

⁷ 8535/23.

⁸ <https://www.ap4ai.eu>

4. COMBATEREA CRIMINALITĂȚII GRAVE ȘI ORGANIZATE

4.1 EMPACT

Platforma multidisciplinară europeană împotriva amenințărilor infracționale (EMPACT) se ocupă de cele mai importante amenințări pe care le reprezintă criminalitatea organizată și gravă care afectează UE. EMPACT consolidează cooperarea strategică și operațională între autoritățile naționale, instituțiile și organele UE și partenerii internaționali. EMPACT este un instrument multidisciplinar bazat pe informații, care funcționează în cicluri de patru ani și se axează pe prioritățile comune ale UE în materie de criminalitate. EMPACT elaborează, implementează și monitorizează 15 planuri de acțiune operaționale, bienale, care se aliniază la cele 10 priorități ale UE în materie de criminalitate: rețelele infracționale de mare risc, atacurile cibernetice, traficul de persoane, exploatarea sexuală a copiilor, introducerea ilegală de migranți, traficul de droguri, fraudă, criminalitatea economică și financiară, criminalitatea organizată contra patrimoniului, infracțiunile împotriva mediului și traficul de arme de foc. Planurile de acțiune operaționale sunt elaborate în conformitate cu obiective strategice orizontale comune care sunt prestabilite.

În 2022 s-au împlinit 10 ani de la înființarea EMPACT. Președinția franceză a sărbătorit acest eveniment printr-un dejun de lucru al COSI. Statele membre și-au exprimat aprecierea pentru EMPACT, pe care îl consideră un instrument eficient și eficace de combatere a criminalității internaționale organizate și grave. I-au lăudat flexibilitatea și au cerut să se facă eforturi suplimentare pentru a se simplifica metodologia. Echipa franceză de coordonare a EMPACT a organizat un seminar cu scopul de a se obține o integrare mai bună a obiectivelor strategice orizontale comune în planurile de acțiune operaționale ale EMPACT. La rândul său, Comisia Europeană și-a sporit rolul de sprijin pentru EMPACT, în special prin faptul că a continuat să coreleze strategiile, agendele sau planurile de acțiune relevante ale UE cu EMPACT și prin faptul că și-a majorat sprijinul financiar prin intermediul Fondului pentru securitate internă (FSI).

În timpul președinției cehe, mecanismul de raportare al EMPACT a fost revizuit pentru a se reduce sarcina administrativă legată de raportare, a se raționaliza culegerea datelor, a se culege principalele rezultate și a se reflecta la evoluțiile recente, cum ar fi instituirea coordonatorilor pentru obiectivele strategice orizontale comune. De asemenea, mecanismul prin care planurile de acțiune operaționale sunt puse la dispoziția țărilor terțe relevante și a părților relevante a fost revizuit pentru a reflecta interesul tot mai mare al partenerilor de a participa la EMPACT.

Concluziile Consiliului privind continuarea permanentă a ciclului de politici ale UE privind criminalitatea internațională organizată și gravă: EMPACT 2022+ ⁹ și Concluziile Consiliului privind stabilirea priorităților UE pentru combaterea criminalității grave și organizate pentru EMPACT 2022-2025 ¹⁰ au fost revizuite pe 9 martie 2023 pentru a aborda posibilitatea de a se include noi acțiuni operaționale și de a se modifica acțiunile existente în cazul apariției unor noi situații sau amenințări (ca de exemplu războiul din Ucraina sau COVID-19), precum și pentru a permite introducerea de planuri de acțiune operaționale bienale.

Președinția suedeză a revizuit mandatul EMPACT pentru a reflecta modificările recente ale EMPACT, cum ar fi introducerea planurilor de acțiune operaționale bienale începând cu 2024, o strategie de comunicare comună, posibilitatea de a adapta planurile de acțiune operaționale în situații de urgență sau în caz de amenințări, precum și pentru a clarifica terminologia și rolurile și responsabilitățile diferiților actori ¹¹.

La reuniunea din mai 2023 a COSI, președinția suedeză a făcut referire la rezultatele planurilor de acțiune operaționale EMPACT din 2022 ¹².

4.2 Traficul de droguri

Traficul de droguri are consecințe grave pentru securitatea internă a Uniunii Europene și pentru sănătatea cetățenilor săi, iar grupurile infracționale implicate au dezvoltat structuri transfrontaliere în toată Europa, profitând de transportul maritim și de tehnologiile inovatoare pentru a deplasa și a comercializa droguri ilicite și pentru a alimenta alte tipuri de criminalitate. Traficul de droguri a devenit un subiect prioritar pentru trioul de președinții, care a organizat discuții tematice în această privință.

La reuniunile Grupului de sprijin al COSI și la cele ale COSI din ianuarie și februarie 2022, discuțiile s-au axat pe situația traficului de droguri în Europa. Contribuțiile din partea Comisiei și a agențiilor JAI au scos în evidență proiectul în desfășurare privind monitorizarea darknetului în cadrul Centrului de inovare al UE pentru securitate internă și operațiuni relevante, cum ar fi Encrochat. Statele membre și-au exprimat îngrijorarea față de accelerarea „uberizării” drogurilor și față de necesitatea de a aborda criptomonedele din acest punct de vedere, evidențiind temele recurente legate de asigurarea respectării legii în mediul digital.

⁹ 7100/23.

¹⁰ 7101/23.

¹¹ 8975/23.

¹² https://www.consilium.europa.eu/media/65450/2023_225_empact-factsheets-2022_web-final.pdf

În martie 2022, miniștrii și-au demonstrat disponibilitatea de a consolida dialogul cu țările terțe și structurile regionale (UE-Balcanii de Vest, UE-America Latină etc.), în special prin sprijinirea instituirii Comitetului latinoamerican pentru securitate internă (CLASI) și a Grupului său operativ specific de combatere a stupefiantelor, dedicat combaterii traficului de droguri.

Pe această bază, delegațiile au continuat, în aprilie 2022, discuțiile despre combaterea traficului de droguri. Frontex a făcut o prezentare referitoare la supravegherea maritimă și urmărirea navelor în cadrul luptei împotriva activităților de trafic de droguri. Președinția franceză a reflectat la legătura dintre traficul de droguri și componenta sa financiară și a propus să se creeze o bază de date comună care să conțină IBAN-urile conturilor bancare utilizate pentru activități infracționale.

La reuniunea informală a COSI din Franța, statele membre au participat la o discuție operațională interactivă cu privire la cele patru direcții principale de lucru legate de traficul de droguri, dezvoltate în timpul președinției franceze: traficul pe mare, traficul online, sechestrarea și confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și cooperarea internațională. Având în vedere Strategia și Planul de acțiune ale UE în materie de droguri 2021-2025 ¹³, în mai 2022 a fost elaborată Foaia de parcurs pentru combaterea traficului de droguri, care conține un tabel ce compilează rezultatele/măsurile operaționale identificate în timpul președinției franceze.

Discuțiile pe tema traficului de droguri au continuat pe perioada președinției cehice. La reuniunea COSI din septembrie 2022, președintele Grupului de lucru orizontal pentru substanțe stupefiante a prezentat prioritățile președinției, concentrându-se asupra unei abordări bazate pe dovezi și pe drepturile omului, precum și asupra unor aspecte legate de sănătate și prevenție. COSI a dezbătut două chestiuni: traficul în mediul virtual și prin colete poștale, precum și noile tendințe legate de metamfetamină în Europa.

În mai 2023, președinția suedeză a pus pe ordinea de zi depistarea traficului angro ilicit de droguri și precursori de droguri la punctele de intrare și de ieșire ale UE ¹⁴. Discuțiile s-au referit la necesitatea de a concentra eforturile asupra următoarelor elemente: porturile, atât mari, cât și mici, prezența rețelelor infracționale în porturi și necesitatea de a controla angajații din porturi, amenințarea tot mai mare pe care o reprezintă fraudele cu coduri PIN, precum și necesitatea de a îmbunătăți parteneriatele public-privat cu întreprinderile portuare. În cursul reuniunii respective, COSI a salutat mandatul actualizat al Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie și instituirea ulterioară a Agenției Uniunii Europene privind Drogurile.

¹³ 14178/20.

¹⁴ 8873/23.

4.3 Traficul de bunuri culturale

Traficul de bunuri culturale a figurat pe agenda COSI pentru a sensibiliza publicul cu privire la jaful organizat, traficul ilicit, vânzarea și distrugerea patrimoniului cultural ca urmare a conflictelor armate, precum și pentru a sprijini activitatea desfășurată de Comisie. Grupul de sprijin al COSI a analizat acest subiect în ianuarie 2022, iar statele membre au contribuit la pregătirea de către Comisie a Planului de acțiune european privind traficul de bunuri culturale, publicat în decembrie 2022 ¹⁵. Ca o continuare a acestor lucrări, în mai 2022, Oficiul Central de Combatere a Traficului de Bunuri Culturale (*Office central de lutte contre le trafic des biens culturels* – OCBC) din cadrul Poliției Naționale Franceze a prezentat registrul său cu evidența bunurilor culturale, iar Țările de Jos au prezentat registrul lor digital. COSI și-a exprimat sprijinul larg pentru consolidarea capacității rețelei EU CULTNET prin crearea unui punct de contact/a unui corespondent permanent care să sprijine coordonarea rețelei și interacțiunea acesteia cu alte entități.

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a evidențiat și mai mult necesitatea de a aborda traficul de bunuri culturale. Riscul de trafic și distrugere fără precedent ale unor bunuri culturale ucrainene a fost dezbătut la reuniunea informală a COSI desfășurată sub egida președinției franceze. În cursul reuniunii au fost evidențiate potențialele măsuri de urgență pe care le-ar putea lua Uniunea pentru a împiedica acest fenomen, inclusiv prin sprijinirea „listei roșii de urgență” (care urmează să fie instituită de Consiliul Internațional al Muzeelor în cooperare cu guvernul ucrainean). De asemenea, s-a luat în calcul includerea unui ordin specific pe lista de sancțiuni pentru Rusia. În acest sens, a fost examinat rolul potențial al Planului de acțiune al UE împotriva traficului de bunuri culturale, al rețelei CULTNET și al acțiunilor operaționale consolidate din cadrul EMPACT.

În timpul președinției cehe, COSI a avut ocazia să asiste la o prezentare a bazei de date Leonardo împotriva traficului de bunuri culturale, din partea Comandamentului Italian al Carabinierilor pentru Protecția Patrimoniului Cultural. În timpul președinției suedeze, în iunie 2023, au fost adoptate Concluziile Consiliului privind combaterea traficului de bunuri culturale ¹⁶, pe baza Planului de acțiune al UE împotriva traficului de bunuri culturale adoptat de Comisie în decembrie 2022.

¹⁵ 16107/22.

¹⁶ 10249/23.

4.4 Provocările în materie de securitate internă legate de migrație

În martie 2022, președinția franceză a organizat un seminar referitor la dimensiunea externă a migrației, care a reflectat discuțiile inițiale privind dimensiunea digitală a introducerii ilegale de migranți, desfășurate la reuniunea COSI din noiembrie 2021. În mai 2022, delegațiile au avut un schimb de opinii privind monitorizarea măsurilor operaționale de răspuns la introducerea ilegală de migranți.

Sub egida președinției cehe, COSI a sprijinit manifestarea unui răspuns consolidat la intensificarea activităților de introducere ilegală de migranți, în 2022. COSI a constatat că menținerea unui tablou cuprinzător al informațiilor, schimbul consolidat de informații cu actorii relevanți din Uniune și din afara acesteia și abordarea dimensiunii poliinfracționale și digitale a introducerii ilegale de migranți, precum și a caracterului din ce în ce mai violent al rețelelor de introducere ilegală de migranți sunt elemente-cheie în lupta împotriva introducerii ilegale de migranți. Rezultatele acestei dezbateri au fost prezentate Consiliului în decembrie 2022.

În septembrie 2022, COSI, consolidat de Grupul de lucru pentru aspecte externe ale azilului și migrației, a examinat, la modul general, provocările în materie de migrație și securitate internă de-a lungul Drumului mătășii. Statele membre au subliniat că situația migrației se schimbă și că este extrem de important să existe o bună imagine de ansamblu în ceea ce privește informațiile, care să se axeze pe rețelele de trafic ce ar putea exploata fluxurile migratorii de-a lungul acestei rute. Statele membre au evidențiat că o abordare cuprinzătoare a migrației și/sau a prevenirii amenințărilor relevante pentru securitate necesită nu numai o perspectivă internă, ci și o perspectivă externă, precum și o relație funcțională cu țările aflate de-a lungul rutei. Statele membre au evidențiat totodată provocările de pe anumite rute de migrație, referindu-se în special la migrația din Afganistan și din Balcanii de Vest.

5. COMBATEREA TERORISMULUI

Sub egida trioului de președinții, COSI a continuat să acorde prioritate combaterii terorismului și a dat o orientare strategică cooperării operaționale pentru a contribui la prevenirea și combaterea terorismului la nivelul UE.

5.1 Evaluări ale amenințărilor în materie de combatere a terorismului

În fiecare semestru, COSI aprobă recomandările în domeniul combaterii terorismului care decurg din evaluarea, actualizată periodic, a amenințărilor pentru UE, pe baza analizei situaționale efectuate atât de Europol, cât și de INTCEN UE. Recomandările, aprobate de COSI în mai 2023, reflectă constatările anterioare potrivit cărora nivelul de amenințare în UE rămâne neschimbat și subliniază, totodată, necesitatea de a aborda extremismul violent și terorismul sub toate formele lor, ținând seama de polarizarea tot mai mare din societate. De asemenea, recomandările se referă la potențialele amenințări pe termen mediu și lung pe care le reprezintă războiul de agresiune al Rusiei în Ucraina și la amenințarea tot mai mare pe care o constituie extremismul violent de dreapta.

În ceea ce privește extremismul violent de dreapta, COSI a luat notă, la reuniunea sa din mai 2023, de bilanțul realizat de Grupul de lucru pentru probleme de terorism și a aprobat o actualizare a direcțiilor de lucru pentru a orienta eforturile continue de combatere a acestei amenințări.

5.2 Luptătorii teroriști străini și Sistemul de informații Schengen (SIS)

SIS este cel mai mare sistem de schimb de informații de care dispun autoritățile de aplicare a legii în scopul securității și al gestionării frontierelor în Europa. Sub egida precedentului trio de președinții a fost aprobat un proces de evaluare și, eventual, de introducere a informațiilor provenite de la părți terțe sau de la state membre cu privire la resortisanți ai țărilor terțe suspectați de a fi teroriști jihadiști (luptători teroriști străini). Această abordare coordonată a fost revizuită doi ani mai târziu, ținând seama de experiența practică acumulată, cu scopul de a o alinia la Regulamentul modificat privind Europolul, precum și la Regulamentul modificat privind utilizarea SIS în domeniul cooperării polițienești. Pe baza lucrărilor din cadrul Grupului de lucru pentru probleme de terorism, COSI a aprobat, în februarie 2023, o abordare coordonată revizuită.

5.3 Combaterea radicalizării

Ca urmare a solicitării formulate de Consiliul European în 2020 de a se preveni radicalizarea și a se aborda ideologiile care stau la baza terorismului și a extremismului violent, combaterea radicalizării a devenit o prioritate deosebit de importantă în timpul președinției franceze. Astfel, COSI a funcționat drept un forum ce le-a permis statelor membre să își împărtășească experiențele și bunele practici în acest domeniu. Statele membre au purtat discuții despre măsurile naționale, inclusiv legislative, de prevenire a radicalizării ¹⁷, precum și despre pregătirile pentru aplicarea Regulamentului privind prevenirea diseminării conținutului online cu caracter terorist. S-au evidențiat domeniile în care se pot aduce îmbunătățiri, inclusiv necesitatea de a se face mai multă cercetare pe teren pentru a avea o mai bună înțelegere a ecosistemelor radicalizării și a face astfel încât educația și formarea religioasă să corespundă drepturilor fundamentale și valorilor europene. De asemenea, au fost evidențiate dificultățile legate de identificarea extremiștilor de dreapta violenți și a conținutului aflat la limita legalității. S-a discutat pe marginea mai multor instrumente și inițiative de care dispun statele membre, printre care Centrul de cunoștințe al UE, aflat în curs de a fi înființat de către Comisie și menit să prevină și să combată radicalizarea care duce la extremism violent și la terorism. Statele membre și-au exprimat sprijinul pentru înființarea Centrului de cunoștințe al UE, pentru a le sprijini nevoile operaționale prin stabilirea priorităților.

Combaterea radicalizării a constituit și tema principală a reuniunii informale a COSI organizate sub egida președinției franceze, când statele membre au audiat mărturiile a două victime ale radicalizării și au asistat la o prezentare privind combaterea ecosistemelor extremiste, care contribuie la radicalizarea comunităților musulmane și a extremiștilor de dreapta violenți.

De asemenea, COSI a monitorizat Planul de acțiune privind combaterea terorismului și punerea sa în aplicare și a aprobat, în mai 2022, procedura simplificată pentru controale de securitate consolidate asupra persoanelor care trec sau au trecut frontierele externe ale UE în urma evenimentelor din Afganistan.

¹⁷ 9997/22.

6. CONSOLIDAREA LEGĂTURII DINTRE SECURITATEA INTERNĂ ȘI CEA EXTERNĂ

În ultimii ani, amenințările la adresa securității interne au căpătat o dimensiune transnațională tot mai mare. Amenințările hibride și cibernetice, radicalizarea și terorismul, migrația neregulamentară facilitată de rețelele infracționale și criminalitatea organizată constituie amenințări cu dimensiuni externe clare. Prin urmare, COSI a purtat discuții cu privire la necesitatea de a stimula legătura dintre securitatea internă și cea externă printr-un dialog consolidat cu partenerii relevanți în acest domeniu. Declanșarea războiului la frontierele externe ale UE și potențialul său impact asupra securității interne a Uniunii au făcut ca acest subiect să dobândească un caracter și mai urgent pe perioada trioului de președinții.

6.1 Oficializarea cooperării JAI/PSAC

PSAC permite Uniunii Europene să își asume un rol de lider în operațiile de menținere a păcii, în prevenirea conflictelor și în consolidarea securității internaționale. În 2018, statele membre au convenit asupra Pactului privind PSAC civilă, care evidențiază aspectele civile ale misiunilor PSAC și urmărește să întărească capacitatea UE de a consolida poliția, statul de drept și administrația civilă în contexte fragile și de conflict, printr-o mai bună cooperare cu alte instrumente ale UE, inclusiv cu actorii JAI ¹⁸. Intensificarea cooperării dintre PSAC civilă, care este orientată pe plan extern, și JAI, care este orientată pe plan intern – două dimensiuni conexe, dar distincte ale legăturii dintre securitatea internă și cea externă – reprezintă un pas fundamental către o abordare durabilă și pe termen lung a securității interne a Uniunii.

S-au depus eforturi atât la nivelul COSI, cât și la nivelul Grupului de sprijin al COSI în această privință. În aprilie 2022 au avut loc două reuniuni informale ale Comitetului pentru aspectele civile ale gestionării crizelor (CIVCOM) în colaborare cu Grupul de sprijin al COSI, cu intenția de a duce mai departe minidosarele conceptuale pentru misiunile PSAC civile legate de criminalitatea organizată. Aceste miniconcepte stau la baza unui răspuns mai larg pentru abordarea provocărilor în materie de securitate, în concordanță cu Pactul privind PSAC civilă. În cadrul reuniunilor s-au analizat miniconceptele referitoare la patrimoniul cultural, la provocările în materie de securitate legate de migrația ilegală, securitatea cibernetică și criminalitatea cibernetică, precum și la combaterea terorismului și prevenirea radicalizării și a extremismului violent. Ulterior, Grupul de sprijin al COSI a consolidat un miniconcept suplimentar privind sprijinul acordat de PSAC civilă statelor gazdă în combaterea infracțiunilor împotriva mediului și în scopul reducerii amprente de mediu a forțelor de securitate internă.

¹⁸ 14305/18.

Cooperarea JAI/PSAC a fost consolidată și mai mult în februarie 2023 odată cu desfășurarea, în timpul președinției suedeze, a reuniunii comune COSI-COPS, prima reuniune de acest fel organizată după cea din septembrie 2021. Reuniunea s-a axat pe necesitatea unei cooperări sporite în domeniul JAI/PSAC în ceea ce privește abordarea amenințărilor pentru securitate, cu o dimensiune atât internă, cât și externă, dat fiind războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Au fost identificate mai multe instrumente pentru cooperarea consolidată, inclusiv necesitatea ca comunitatea JAI, potrivit mandatului, resurselor și nevoilor sale operaționale, să își sporească rolul în noul Pact privind PSAC civilă, precum și în planificarea și revizuirea misiunilor PSAC. Ulterior, delegații Grupului de sprijin al COSI au fost invitați să participe la discuțiile din cadrul CIVCOM cu privire la instituirea unei misiuni PSAC civile în Moldova ¹⁹ și la noul Pact privind PSAC civilă, asupra căruia s-a convenit în mai 2023, consolidând rolul actorilor JAI în misiunile PSAC ²⁰.

COSI primește periodic actualizări care evidențiază domeniile potențiale pentru acordarea de sprijin din partea JAI pentru misiunile PSAC, precum și activitatea desfășurată de aceste misiuni pentru a contracara amenințările la adresa securității interne. Printre misiunile de interes pentru COSI se numără EUCAP Niger, EUAM Ucraina și noua EUPM Moldova. Misiunile PSAC participă la planurile de acțiune operaționale EMPACT (traficul de persoane, introducerea ilegală de migranți, rețeaua infracțională cu risc ridicat și traficul de arme de foc). Având în vedere experiența pozitivă avută, este probabil să se aibă în vedere implicarea în continuare a misiunilor.

6.2 Cooperarea cu state care nu sunt membre ale UE și cu organizații internaționale

COSI primește informații la zi cu privire la evoluțiile legate de securitatea internă și de comunitatea JAI în țări din afara UE și în organizații internaționale, precum și cu privire la dialogurile în acest sens aflate în desfășurare cu țări, grupuri de țări și organizații. COSI a luat notă de prezența secțiilor de poliție chineze în mai multe state membre, de concluziile Conferinței internaționale ministeriale UE-MENA desfășurată la Lisabona în perioada 13-14 februarie 2023 ²¹ și de declarația comună din 2022 a UE și a Comitetului latinoamerican pentru securitate internă (CLASI) ²².

¹⁹ 10790/23.

²⁰ 9588/23.

²¹ 7052/23.

²² 6762/22.

COSI a primit periodic informații la zi cu privire la reuniunile desfășurate între înalți funcționari din partea Uniunii Europene și a INTERPOL-ului ²³. Dintre subiectele relevante abordate în cadrul acestor reuniuni organizate sub egida trioului de președinții nu au lipsit războiul din Ucraina, procedurile de salvagardare pentru notificările roșii, abuzul sexual asupra copiilor și traficul de bunuri culturale.

7. COORDONAREA AGENȚIILOR JAI

7.1 Rețeaua agențiilor JAI

În fiecare an, agențiile Uniunii care dețin președinția rețelei agențiilor din domeniul justiției și afacerilor interne informează COSI în legătură cu activitățile lor din anul precedent și își prezintă prioritățile pentru anul următor. În 2022, Frontex a prezentat raportul de activitate pe 2021. COSI a profitat de cea de a zecea aniversare a rețelei agențiilor JAI pentru a evalua activitatea rețelei și a face recomandări. La începutul anului 2023, COSI a luat cunoștință de raportul anual pe 2022 prezentat de CEPOL și de prioritățile președinției rețelei Agenției UE pentru Azil pentru 2023, cuprinzând digitalizarea, Pactul verde, furnizarea de informații în situații de migrație mixtă, securitatea cibernetică și comunicarea și promovarea rețelei agențiilor JAI ²⁴.

7.2 Activități proprii ale agențiilor JAI

Agențiile JAI au informat periodic COSI cu privire la propriile lor activități. Printre subiectele menționate în cadrul COSI se numără revizuirea mandatului Europolului, rezultatul celei de a 18-a reuniuni anuale a rețelei echipelor comune de anchetă, desfășurată la Eurojust în perioada 5-6 octombrie 2022 ²⁵, precum și concluziile Convenției șefilor polițiilor din Europa, desfășurată la Europol în perioada 4-5 octombrie 2022. De asemenea, COSI a luat notă de prezentarea făcută de CEPOL cu privire la evaluarea nevoilor strategice de formare ale UE (ENSF-UE), care urmărește să definească prioritățile strategice de formare la nivelul UE pentru comunitatea de aplicare a legii în perioada 2022-2025, precum și de prezentarea făcută de Frontex cu privire la funcționarea centrelor regionale de informare în domeniul maritim.

²³ 8370/23, 14860/22, 10220/22.

²⁴ 5608/23.

²⁵ 16201/22.